

EKONOMİK VERİLERİN DOĞRU OKUNMASI NEDEN ÖNEMLİ?

Ekonominin nereye gittiğini anlayabilmek için bu konudaki verileri tam, doğru ve tarafsız bir şekilde okumak gerekir. Ekonominin tüm paydaşları; tüketiciler, üreticiler ve finansal kesimler bir yandan, ekonomik karar mercileri de diğer yandan bu verileri kendilerince okumaya çalışıyorlar. Özellikle özel sektör dediğimiz reel ve finansal sektörün gidişatı ne kadar iyi izlenir ve ekonomik dalgalanmaların sık yaşandığı ülkemizde sorunlarıyla ne kadar şeffaflıkla yüzleşir ve buna göre önlem almada zaman kaybetmezlerse hayatîyetlerini o ölçüde koruyacaklar ve başarılarını optimize edebileceklerdir. Ülkemizin en büyük 500 sanayi şirketinin verileri ile son işsizlik rakamları ekonomiyi yönetenlerce olumlu olarak değerlendirildi. Bu verilerin detaylı analizi “Verilerin Doğru Okunuşu”nun ne denli önemli olduğunu açıkça ortaya koyuyor.

ISO 500 Sanayi Şirketleri Verileri:

500 büyük Sanayi firmasının 411'i kar etmiş. Ülke ihracatının %42'sini yapıyorlar. Çalışan sayısı ve çalışanların ücretleri artmış. Yabancı sermayeli 117 şirket varlığını koruyor. Finansman giderleri 2018 faaliyet karlarındaki oranına göre gerilemiş (%88,9), 2012 yılına (%34,1) göre artmış (%69,3). Şirketlerin borçluluğu yükseliyor (%23,7 artış) ancak borçların vadesi uzuyor. ISO başkanına göre; orta ve yüksek teknolojinin sanayideki payının %23,5'a yükselmesi ve istihdam oranının artması ve 500 firmanın %92'sinin ihracatçı olması olumlu bir gelişme. Bu değerlendirmelere bir başka açıdan bakalım; Öncelikle belirtelim ki bu veriler 2019'a ait yani pandemi öncesi. Net satışların bir önceki yıla göre %16,4 artması olumlu. Ancak bu ciro artışına karşın faaliyet karı yaratamıyorlar. Finansman giderlerindeki azalış oranı net satışlara göre (-)%33,4 olmuş. Unutmayalım ki 2018 de yaşanan kur faiz şoku sonrası düşen faiz oranları ve kur seviyesinin baz etkisi bu sonucu yaratıyor. Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar (EBİTDA) 2019 da bir önceki yıla göre (-)%8,1 azalmış. Dönem karı da (-)%3 oranında azalmış durumda. İstenilen düzeyde kar yaratamamanın bir başka sonucu ise yatırım yapılamayışı. Zaten ülkemizde sabit sermaye yatırımları uzun süredir arttırılamıyor. Borç seviyeleri yükselen bu şirketlerin kredi borçlarını nasıl kapatacağı konusu izlenmesi gereken bir husus. 500 büyük sanayi kuruluşunun sadece 66 tanesi halka açık. Finansman giderleriyle bu denli boğuşan bunca şirketin bu konuda isteksiz olması hayli düşündürücü.

Nisan 2020 İşsizlik Verileri:

Nisan ayına ait işsizlik rakamı TÜİK tarafından %12,8 oranında açıklandı. Uluslararası standartlarda ölçüldüğü yetkililerce ifade edilen bu rakamın işsizliğin düştüğü şeklinde kimi çevrelerce değerlendirildiğini gördüğümüzde verilerin doğru okunmadığı gerçeğini bir defa daha anlıyoruz. Eğer geçici olarak işten çıkarılanları, sürekli uzatılan ücretsiz izin uygulamaları, devletten destek aldıkları için iş aramayanları ve iş aramaktan vazgeçenlerin iş aramadığını gözlemleyecek olursak bu rakamın ne denli yanıltıcı olduğu ortaya çıkar. Artık geniş tanımlı işsizlik rakamları daha doğru sonuçları gösteriyor. Diğer yandan Turkey Data Monitör işsizlik verilerini düzelterek yaptığı hesaplamada işgücü sayısı 2019 Nisanında 34,6, 2020 Nisanında ise 33,8 milyon çıkıyor. Bu durumda geniş tanımlı işsiz sayısı 8,2 milyon, işsizlik oranı ise %24,3 olmaktadır. Pandemi nedeniyle işçi çıkarma yasağını da göz önüne alırsak işsiz sayısının ne vahim noktalara gediğini anlarız. İşgücü istatistiklerini doğru okumayımız işsizlerin keskin gelir düşüşlerini ortadan kaldırmadığı gibi parasal genişleme sonrası muhtemel resesyon tehlikesini de gözden uzak tutmamıza ve doğrudan gelir desteklerini düşük oranda yapmamıza neden oluyor.

Bu iki ekonomik veri sadece makroekonomik göstergelerden birkaçı. Diğer göstergelerle birlikte makroekonomik verileri tüm ekonomik paydaşlar doğru okumadığında dalgalanma, daralma ve krizlerin son derece yaygın olduğu süreçte sorunlarla gerçek anlamda yüzleşemiyoruz. Bu durumda da sürdürülebilir, kalıcı çözümler üretme şansımız kalmıyor ve geçici, popülist önlemler alma yoluna gidiyoruz ki bu da ödeyeceğimiz bedeli arttırdığı gibi bütüncül olarak alınmayan bir önlem başka açılardan problem yaratıyor. Nitekim Merkez Bankası piyasa fonlamasının 500 milyara (T.L.) ulaştığı günümüzde (2019 da 150-200 milyon T.L civarındaydı.) bu politikanın yaratacağı enflasyon, bütçe açığı ve cari açık ile bankacılık sistemindeki muhtemel bilanço bozulma ihtimallerini (değerleme şirketleri bankacılık sisteminde tahsili gecikmiş alacak oranının %20lere çıkabileceğini belirtiyorlar) de gözden uzak tuttuğumuz gibi.

YMM M. Saim UYSAL

uysalsaim@gmail.com